

COVID 19 YÖNETİMİ

TOPLU TAŞIMA İŞLETMELERİ İÇİN REHBER

ŞUBAT | 2020

AMAÇ

Bu rehber Şubat 2020 tarihinde koronavirus hastalığı (COVID-19) salgını çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu rehberle toplu taşıma işletmecilerine iş süreklilik planlarını bulaşıcı hastalıkların özel zorluklarına göre şekillendirmeleri için destek sağlamak amaçlanmaktadır.

GENEL DURUM

WHO'ya göre, yeni koronavirus enfekte olmuş bir kişiyle temas sırasında, öksürük ve hapşırma ile oluşan solunum damlacıkları yoluyla taşınan bir solunum yolları virüsüdür. Virüsün yüzeylerde nasıl yaşadığı henüz bilinmemektedir, fakat ilk bilgiler birkaç saat veya daha fazla aktif kalabildiklerini göstermektedir.

Toplu taşıma sistemleri aşağıdaki nedenlerden dolayı yüksek riskli ortamlar olarak görülmelidir:

- Havalandırması sınırlı kapalı bir alanda yüksek miktarda insan;
- Potansiyel hastaları belirlemede giriş kontrolü olmaması
- Dokunulan ortak yüzeylerin çeşitliliği (bilet makineleri, tutamaçlar, kapı kolları vb)

Toplu taşıma hareketlilik sağlamak ve aynı zamanda pandemi süresince sağlık kurumlarına erişim sağlamak için vazgeçilmez bir hizmettir. Bu nedenle toplu taşıma işletmecileri için esas amaç operasyonu sürdürmek olmalıdır. Bununla birlikte, toplu taşıma işletmeleri pandemi planı sırasında personele odaklanarak onları korumaya çalışmalı ve işe gelmeme durumlarıyla başa çıkmaya hazırlanmalıdır.

TAVSİYELER

En önemli tavsiye her zaman yetkili kurumların yönergelerini izlemek ve önlemleri risk seviyesine göre ayarlamaktır.

HAZIRLIKLI OLMAK

Bu hazırlıklı olma tavsiyeleri, şu anda karşı karşıya oldukları tehdit seviyesinden bağımsız olarak tüm toplu taşıma ağı için uygundur.

Pandemi planlamasının tek başına bir proje olmadığını ve etkili olabilmeleri için var olan kriz yönetimi yapıları ve prosedürleriyle birleştirilmesi gerektiğini anlamak büyük önem taşımaktadır. Kendilerini en iyi onlar tanıdığından, ikmal, personel ve teşkilat gibi tüm iş birimlerini bu plana doğrudan dâhil etmek son derece kritiktir. Sendikaları ilk aşamadan itibaren planlama ve karar alma sürecine dâhil etmek tavsiye edilir; onların gerçek desteği zorlu önlemlerin anlaşılması ve destek almasına yardımcı olacaktır.

- Kurum içinde asal işlevlerin belirlenmesi ve bunlar için gerekirse ayrı ortamlar oluşturulması son derece önemlidir;
- Kritik pozisyonları destekleyebilecek personeli belirlemek için personel yetkinlikleri, lisansları vb. gibi bir envanter oluşturmak tavsiye edilir. Birçok mesleki lisans kullanılmadıklarında ya da bir süre sonra geçerliliğini yitirdiğinden, bunların geçerliliğini kontrol etmek ve gerekiyorsa yenilemek önemlidir;
- Esas korunma ve temizlik malzemesinin stoklarını ve bulunurluğunu kontrol edin ve bunların yeniden tedarik edilmesini ve dağıtılmasını planlayın;
- Yakıt, yağ, yedek parça gibi operasyonel malzemelerin stok ve tedarik zincirini inceleyin ve mümkünse alternatif tedarikçiler bulun;
- Personeli bilgilendirmek iletişim planlamasında anahtar öğelerdendir; medyada ve kamuoyu tartışmalarında önemli bir hastalık salgını en önemli konu olacağından güven ihtiyacı doğar.
- İşletme içi web ortamında personele salgın, salgının toplu taşıma sistemlerine etkisi ve alınan önlemler hakkında temel bilgiler sağlayan basit "sorular ve cevaplar" bölümleri geliştirmenin faydalı olduğu düşünülmektedir (bkz. Ek 1: Toplu Taşıma İşletmeleri personeli için örnek iletişim mesajları");
- Sorumlu yetkililerin ilgili bilgilerini izleyerek ülkeniz ya da bölgeniz hakkındaki en güncel bilgilere ulaşın.

KİŞİSEL KORUNMA

Risk seviyesinden bağımsız olarak, bu kişisel korunma önlemleri tüm toplu taşıma ağı için uygundur. Risk çok düşük olarak tayin edilse dahi hem personelin hem de yolcuların güvenliğinin sağlanması için kişisel korunma ve hijyen önlemlerinin artırılmasının faydalı olacağını dikkate alın.

Genel bir önlem olarak personele talep edilen temel kişisel hijyen kuralları hatırlatılmalıdır, bunlara düzenli olarak el yıkamak, dirseğin içine öksürüp hapşırma ve kağıt mendil kullanımı dahildir. Bilgi bültenleri kolayca erişilebilir olmalı ve kurum içinde personelce görülecek yerlere konulmalıdır.

- Personelin yıkanma, giyinme odaları, toplantı odaları ve bürolara el dezenfektanları ve kağıt mendil konulmalıdır;
- Yüz maskelerinin etkisi tartışmalıdır. Toplu taşıma işletmecileri maske kullanımı ve hangi tip maskenin tavsiye edildiği konularında yerel yetkililerden bilgi alınmalıdır. WHO'nun genel tavsiyesi maskenin enfekte olmuş ya da enfeksiyon potansiyeli taşıyan kişiyle temas halindeyken takılmasıdır;
- Temizlik rutinlerinin uyarlanması ve artırılması gerekebilir. Burada odak noktası ortak yüzeylerin ve dokunulan yerlerin dezenfekte edilmesi ve çöplerin ortadan kaldırılmasıdır. Vardiyalar arasında temizlik yapmanın mümkün olmadığı iş yerlerinde, çalışanlar gerekli araçlarla donatılmalı ve vardiyayı devralmadan önce rutin olarak çöpleri ortadan kaldırmak ve yüzeyleri dezenfekte etmek konusunda sorumlu olmalıdır;
- Hasta yolcularla ilgilenmek zorunda olan, vücut sıvılarını ya da kontaminasyon potansiyeli olan yüzey ve eşyaları temizleyen personel tek kullanımlık eldivenler giymelidir.

TEMASIN AZALTILMASI

Temasın azaltılması önlemleri risk seviyesinin yüksek olduğu durumlarda, örneğin bölgede teyit edilmiş bir salgın varlığı veya yetkili kurumların kararı durumunda tavsiye edilir.

Operasyonel çevrede gerçekleştirilmesi zor olsa da, aşağıdaki seçenekler toplu taşıma personelinin temasa maruz kalmasını azaltabilir:

- Müşteri hizmetleri personeli sadece danışma konularlarında, yolculardan yeterli uzaklıkta durmalıdır; Şoförlerin ayrı kabini olmadığı durumlarda geçici olarak iniş-binişler arka kapıdan yapılabilir;
- Salgın sırasında bilet kontrolü ihtiyacı tekrar gözden geçirilmelidir. Bilet kontrolörleri bir başka pozisyonda çalıştırılırsa değerli yedek personel olabileceken çok yüksek bir enfeksiyon riskine maruz kalacaktır;
- İşletme içinde bulunmadan yerine getirilebilecek görevler için evden çalışma olanağı sağlanmalıdır. Evden çalışmaya teşvik teması azaltacak ve evde bakması gereken bir yakını bulunan fakat kendisi hasta olmayan personelin çalışmasına izin verecektir.
- Toplantılar yerine telekonferans yapılması çalışanlar arasında teması azaltacaktır; kantinlerin kapatılması da düşünülmelidir.

HİZMETİN AZALTILMASI

Hizmetin azaltılması önlemi risk seviyesinin çok yüksek olması durumunda, örneğin teyit edilmiş bir salgının varlığı veya yetkili kurumların kararı doğrultusunda uygulanabilir.

Personel mevcudiyeti düzenli operasyonun devam ettiremeyeceği kadar düşükse, pandeminin herhangi bir bölgeye odaklanmadan etki edeceği düşünülerek tüm ağda hizmet azaltılmalıdır. Böyle bir azaltmanın büyük olasılıkla okulların kapatılması ve mümkünse evde kalma tavsiyeleri nedeniyle yolculuk talebindeki azalmaya denk geleceği de hesaba katılmalıdır.

- İşletmecilerin, yolcuların önceden alışık olması ve gerekli düzenlemenin zaten hazır olması nedeniyle hafta sonu tarifesinin uygulanması hakkında olumlu geçmiş deneyimleri olmuştur, bu şekilde hizmetteki değişiklik en az karışıklığı yaratacaktır;
- Ekipmanın ve hareketli demirbaşın bakım rutinleri, muayenelerin daha erken ya da geç bir tarihe çekilmesi

potansiyelini belirlemek amacıyla gözden geçirilmelidir;

- İşletmeciler kriz planlarını paralel hale getirmek için yerel yetkililerle bağlantıya geçmelidir, zira salgın onların imkânlarını da kısıtlayacaktır.

KAPANIŞ SÖZLERİ

Toplu taşıma yerel ve ulusal ekonominin belkemiğidir ve makul olduğunca sürdürülmesi gereken asal bir hizmettir. Şimdi itibarıyla COVID-19 henüz pandemi olarak ilan edilmemiştir, fakat gitgide artan sayıda ülkede vakaların teyit edildiğini gördüğümüzden, bu durum herhangi bir bölgede hızla değişebilir.

Şimdiden hazırlıklı olmak birçok yerde en iyi önlemdir. Hazırlık yöntemleri örnekleri ve faydalı web siteleri ile belgelerin bir listesi, bu süreç boyunca üyeleri desteklemek için UITP sekreterliği tarafından derlenmiştir.

WHO tarafından verilen bilgileri yakından izlemek, ulusal sağlık kuruluşları ve yetkililerle yakın temas halinde olmak ve onların yönergelerini izlemek önemlidir.

REFERANSLAR

1. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
2. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>

EK 1 – TOPLU TAŞIMA İŞLETMELERİ PERSONELİ İÇİN ÖRNEK MESAJLAR (YEREL GELİŞMELERE GÖRE GÜNCELLENECEKTİR)

Aşağıdaki mesaj örnekleri çalışanları COVID-19 salgını hakkında bilgilendirmek için iyi uygulamalar olarak paylaşılmıştır.

İK DEPARTMANINA GELEN ENDİŞELİ ÇALIŞANLARIMIZIN DİKKATİNE

Endişenizi anlıyoruz, fakat henüz [Ülke]de koronavirüse rastlanmamıştır. Gelişmeleri yakından takip ediyoruz ve ilgili bakanlıkla düzenli temaslara geçiştiriyoruz. [kurum intranet sitesi adı]da genel bilgi, WHO sitelerine ve [Ülke] Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne linkler bulabilirsiniz. Bu linkler herkesin güncel gelişmelerden haberdar olmasını amaçlamaktadır. MÜŞTERİ

HİZMETLERİ MERKEZİNDE ÇALIŞAN ARKADAŞLARIMIZIN DİKKATİNE

[İşletme] yeni koronavirus hakkındaki gelişmeleri yakından takip etmekte ve [ÜLKE] Sağlık Bakanlığı ve Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından verilen yönergeleri izlemektedir. Şu anda, [ülke]de henüz koronavirus vakasına rastlanmamıştır. Bu nedenle fazladan önlem alınmamaktadır. Koronavirüs enfeksiyonu hakkında bilgi için Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü web sitesine bakınız. ŞİRKET

İÇİNDEKİ TÜM ELEKTRONİK EKRA- LAR İÇİN MESAJ

[İŞLETME] ve yeni koronavirus Medyada tüm dünyadaki koronavirus gelişmeleri sıkça yer almaktadır. Şu anda [ÜLKE] de henüz koronavirus vakası tespit edilmemesine karşın, birçok kurum ve kuruluş böyle bir olasılığa karşı hazırlanmaktadır. [İŞLETME] de bunun farkındadır. Örneğin [ÜLKE] Sağlık Bakanlığı ve İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ile yakın temas içindeyiz. Havaalanında bulunan meslektaşlarımız havaalanı yetkilileriyle düzenli olarak bilgi alışverişinde bulunmaktadır. Diğer alanlarda da koordinasyon sağlanmaktadır. Şu anda günlük rutininize ilave önlemler almamıza gerek yoktur. [site adı]nda sizin için ilave bilgileri listelemiş bulunuyoruz.

[İŞLETME İNTRANET ADI]DA YENİ KORONAVİRÜSÜ İÇİN GENEL BİLGİLER

Yeni koronavirus hakkında genel bilgileri sitemizde listeledik ve bilgileri [ÜLKE] Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nden aldık. Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü, Dünya Sağlık Örgütü ile yakın işbirliği içindedir. Burada çok daha detaylı ve güncel habere ulaşabilirsiniz. Çin'in Wuhan bölgesinde yeni bir koronavirus salgını bulunmaktadır. Hastaların çoğunda ateş ve solunum sıkıntıları olmaktadır. Çinli yetkililer şu anda koronavirus ve enfeksiyonun kökenini araştırmakta ve virüsün daha fazla yayılmasını önlemek için önlemler almaktadır. 30 Ocak 2020 tarihinde, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) salgını halk sağlığı için uluslararası bir tehdit olarak ilan etmiştir.

YENİ KORONAVİRÜSE YAKALANAN HASTALAR

Çinli sağlık yetkilileri şu anda Çin'de binlerce hasta olduğunu belirtmektedir. Virüs nedeniyle dört yüzden fazla kişi hayatını kaybetmiştir. Hastaların çoğu Wuhan bölgesinde yaşamakta ya da buradan gelmektedirTayland, Japonya, ABD ve Fransa gibi ülkelerde, yakın tarihte Wuhan bölgesinde bulunmuş yolcuların bir kısmında yeni koronavirus vakalarına rastlanmıştır. İtalya'da virüs Kuzey bölgelerinde yaklaşık 200 kişide görülmüştür. YENİ KORONAVİRÜSÜN SEMPTOMLARI Koronavirüsle enfekte olan hastalar ateş ve solunum sıkıntılarında şikayetçi olmaktadır. Öksürük, nezle, boğaz ağrısı ya da zatürreyi aklınıza getirebilirsiniz. Bu yeni koronavirus İnsanlarda rastlanan koronavirus vakalarından farklıdır.

BULAŞICILIK

Hastalık kişiden kişiye geçebilmektedir. Virüsün ne kadar bulaşıcı olduğu ve ne kadar hızlı yayıldığı bilinmemektedir. WHO ve Çin Hükümeti durumu her gün gözlemlemektedir. Bulaşıcılık hakkında önümüzdeki dönemde daha fazla bilgi sahibi olacağız. Virüs vücut dışında yaşayamadığında paket, mektup, para gibi araçlarla bulaşmamaktadır.

[ÜLKE ADI] DE YENİ KORONAVİRÜS OLASILIĞI

[ÜLKE] de de bir kişide virüs saptanması mümkündür. Bu durumda bu kişi büyük olasılıkla Wuhan bölgesinden gelmiş olacaktır. Yahut yeni koronavirüs ile enfekte olmuş bir kişiyle teması olmuştur. Almanya'da bir miktar insan hastalarla temasta bulunduğundan sonra onlara da koronavirüs bulaşmıştır.

HİJYEN ÖNLEMLERİ

Virüsle mümkün olduğu kadar az temasınız olmasını sağlamak için, birçok hijyen önlemi alabilirsiniz. Ellerinizi düzenli olarak yıkayın, dirseğinizin iç tarafına hapşırın veya öksürün, kağıt mendil kullanın. Ayrıntılı bilgiyi [ÜLKE] Halk Sağlığı Genel müdürlüğü web sitesinde bulabilirsiniz.

YOLCULUK UYARILARI

WHO şu anda Çin'e yolculuk edenler için ilave bir önlem gerekmediğini belirtmiştir. Genel olarak canlı hayvan satılan pazarlardan uzak durmak ve duruma göre uygun hijyen önlemleri almak gerekebilir. Dışişleri Bakanlığı da Çin'e yolculuk edecekler için güncel uyarılarda bulunmaktadır.

EK 2 – VAKA ANALİZLERİ VE COVID-19 A KARŞI UYGULAMALAR İLE VİRÜS SALGINLARI YÖNETİMİ HAKKINDA İLAVE REFERANSLAR

Düzenli olarak güncelleneceğinden, COVID-19 klasörü altında “Tematik Dosyalar” klasöründen [bu dosyayı doğrudan MyLibrary’de arayınız.](#)

DIGITAL VERSION AVAILABLE ON
ik MYLIBRARY

Bu, Uluslararası Toplu Taşıma Birliği UITP'nin bir resmi bilgi notudur. UITP dünya çapında 100 ülkede 1800 üye işletmeye sahiptir ve sektörde kilit rol oynayan bu işletmelerin menfaatlerini gözetir. Üyeleri taşıma yetkilileri, her tür toplu taşıma özel ve kamu işletmecileri, ve endüstriden oluşur. UITP yolcu taşımacılığının ekonomik, teknik, kurumsal ve yönetsel yönlerine hitap etmekte, hareketliliğin ve tüm dünyada toplu taşımanın geliştirilmesi için politika üretmektedir.

ŞUBAT | 2020